

WWW wityryna

Informacji Międzynarodowego Centrum o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS

- nowa wersja

mgr BARBARA SZCZEPANOWSKA
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy

Wstęp

Witryny internetowe instytucji i organizacji zajmujących się problematyką bezpieczeństwa i zdrowia w pracy stanowią bardzo ważne źródło informacji zarówno dla teoretyków jak i praktyków – specjalistów z tej dziedziny. Jest to problematyka interdyscyplinarna i dlatego osoba zainteresowana konkretnym zagadnieniem powinna korzystać z różnych źródeł informacji. Obecnie w czasach coraz szerszego dostępu do Internetu korzystanie z tego ogólnosięwiatowego kanału informacyjnego znacznie przyspiesza pozyskanie potrzebnych danych. Powiązanie różnych portali internetowych czy witryn związanych z daną tematyką za pomocą linków bardzo rozszerza możliwości wyszukiwawcze. Należy jednak pamiętać, że Internet ma także swoje minusy – udostępnia ogromne zasoby informacji nie zawsze aktualnych czy prawidłowych i wybór potrzebnych danych często jest procesem złożonym.

Jednym z ważnych i wiarygodnych internetowych źródeł informacji o bezpieczeństwie pracy i dziedzinach pokrewnych jest witryna internetowa Międzynarodowego Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS (w skrócie – Międzynarodowe Centrum CIS), (International Occupational Safety and Health Information – Centre CIS) www.ilo.org/cis.

Informacje o tej witrynie można znaleźć m.in. w „Bezpieczeństwie Pracy” nr 7-8, 2003, w ramach cyklu artykułów o międzynarodowych źródłach informacji [1]. W tym artykule chcemy zwrócić ponownie

Portale i witryny internetowe instytucji i organizacji zajmujących się bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy stanowią obecnie jedno z najważniejszych źródeł informacji z tej dziedziny. W artykule przedstawiono nową wersję witryny internetowej Międzynarodowego Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS przy Międzynarodowym Biurze Pracy ILO, szczególnie w aspekcie udostępnienia w jej ramach – po raz pierwszy w formie bezpłatnej dwóch źródeł informacji: bibliograficznej bazy danych CISDOC oraz wydawnictwa „The ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety”. Oba te produkty były dotychczas udostępniane w formie drukowanej, na dyskach CD oraz poprzez strony internetowe w formie odpłatnej zarówno przez ILO-CIS, jak i przez inne instytucje.

A new version of the website of the International Occupational Safety and Health Information Centre CIS – Internet sources of OSH information

The portals and websites of institutions and organizations which deal with occupational safety and health at work are now among the most important sources of information. This article describes a new version of the website of the International Occupational Safety and Health Information Centre CIS – working in the frame of the International Labour Office ILO – especially the two newly available, free of charge, sources of information: a bibliographic database CISDOC and “The ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety”. Both products were up to now accessible for a fee in print, on CDs and on the websites of ILO-CIS and of other institutions.

uwagę czytelników na to źródło informacji o bezpieczeństwie i zdrowiu w pracy, gdyż Międzynarodowe Centrum CIS opracowało ostatnio nową wersję swojej witryny, zamieszczając na niej m.in. bardzo cenne źródła informacji dotychczas udostępniane odpłatnie, a obecnie w formie bezpłatnej, co znacznie podnosi wartość informacyjną tej witryny i rozszerza międzynarodowy krąg użytkowników, którzy mogą teraz dotrzeć do tych danych bezpośrednio z własnych domów czy miejsc pracy.

Problemy związane z odpłatnymi i nieodpłatnymi źródłami informacji stają się coraz bardziej aktualne – także w Polsce – i temat ten wart jest osobnego opracowania.

Na świecie coraz bardziej wzrastają koszty wszelkich usług, w tym także usług informacyjnych, tym więc cenniejszą inicjatywą wydaje się być decyzja Międzynarodowego Biura Pracy (International Labour Office – ILO) oraz Międzynarodowego Centrum CIS w Genewie o rezygnacji z dotychczasowych wpływów finansowych za niektóre źródła informacji i zamieszczenie ich w ramach swoich portali z zapewnieniem nieodpłatnego dostępu.

Witryna Międzynarodowego Centrum CIS utrzymywana jest w ramach portalu Międzynarodowej Organizacji Pracy (International Labour Organization – ILO). Portal ten (www.ilo.org) opracowywany jest przez Międzynarodowe Biuro Pracy, pełniące rolę ciała wykonawczego tej organizacji. Portal ILO jest bardzo obszerny i oprócz informacji o działalności Międzynarodowej Organizacji

Pracy obejmuje wiele danych z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy, ergonomii i dziedzin powiązanych, stanowiąc bardzo ważne źródło informacji [2].

Międzynarodowe Centrum CIS

Międzynarodowe Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS działa od 46 lat w ramach Międzynarodowego Biura Pracy ILO. Jest ono częścią działu ILO „InFocus Programme on Safety and Health at Work and the Environment (SafeWork)”, który realizuje zadania ILO w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia w pracy oraz dziedzin pokrewnych [3].

Centrum to gromadzi i rozpowszechnia informacje z zakresu omawianej tematyki, opracowuje m.in. bibliograficzne i pełnotekstowe bazy danych oraz wydawnictwa, prowadzi działalność informacyjną i promocyjną, organizuje konferencje, bierze udział w realizacji programów międzynarodowych. Międzynarodowe Centrum CIS zorganizowało sieć (obecnie 137) krajowych, współpracujących, a od 2004 r. także – regionalnych centrów CIS w ponad 100 krajach na wszystkich kontynentach. Sieć ta stanowi ważny element rozwijającej się współpracy międzynarodowej w dziedzinie ochrony człowieka w procesie pracy. Sieć centrów CIS prowadzi wymianę informacji i wydawnictw, współpracuje z Międzynarodowym Centrum CIS i innymi centrami, rozpowszechnia informacje o problematyce bezpieczeństwa pracy (oparte m.in. na danych z centrów CIS),

Internetowe źródła informacji o bezpieczeństwie pracy

a także udostępnia krajowe informacje zagranicznym użytkownikom [4].

Międzynarodowy system informacji o bezpieczeństwie pracy CIS stanowi wartościowe źródło informacji dla wszystkich zainteresowanych, a grupa witryn i portali instytucji pełniących rolę centrów CIS obejmuje tysiące stron informacji o różnych aspektach bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Polskie Krajowe Centrum CIS

W naszym kraju rolę Polskiego Krajowego Centrum CIS pełni od 1960 r. Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB). Centrum to gromadzi, opracowuje i rozpowszechnia informacje o bezpieczeństwie pracy oraz o działalności systemu informacji CIS, pozyskane m.in. z Międzynarodowego Centrum CIS i innych centrów CIS.

Na ich podstawie prowadzi działalność informacyjną, opracowuje zestawy literatury na określone tematy, rozsyła w formie elektronicznej informacje do ponad 190 użytkowników. Promuje także działalność i usługi Międzynarodowego Centrum CIS i całej sieci, czemu służy m.in. ten artykuł.

Krajowe Centrum CIS wykorzystuje także system CIS do międzynarodowej promocji polskich osiągnięć i piśmiennictwa, biorąc udział w przygotowywaniu międzynarodowych źródeł informacji, takich jak bazy danych (np. CISDOC) czy wydawnictwa informacyjne (np. CIS Newsletter). Polskie Centrum CIS opracowało także i aktualizuje na bieżąco swoje strony internetowe dla krajowych (www.ciop.pl/1567.html) oraz angielskojęzycznych użytkowników (www.ciop.pl/7292.html).

Polskie Krajowe Centrum CIS aktywnie współpracuje z Międzynarodowym Centrum CIS i często wykorzystuje informacje zawarte w witrynie tego Centrum.

Nowa witryna Międzynarodowego Centrum CIS

W końcu 2004 r. Międzynarodowe Centrum CIS opracowało i udostępniło nową wersję swojej witryny w zmienionej szacie graficznej (www.ilo.org/cis). Pierwsza wersja tej witryny była opracowana w 1996 r.

Obecna wersja utrzymana jest tylko w niebieskim i białym kolorze z elementami żółtego, podobnie jak ulotka i inne wydawnictwa CIS. Nowy układ materiału na stronie jest przejrzysty i łatwo czytelny.

Dostęp do podziałów w ramach działów (zamieszczonych w tej wersji witryny w kolumnie po lewej stronie strony głównej) uzyskuje się poprzez kaskadowo rozwijające się ekrany. Ta forma dostępu do informacji umożliwia szybsze dotarcie do konkretnej grupy informacji bez potrzeby wchodzenia w kolejne strony. Dla osoby nieznającej produktów Międzynarodowego Centrum CIS, strony „na temat produktu” umożliwiają uzyskanie informacji o nim, zanim zaczniesz przeszukiwać np. bazę danych, a zaawansowany użytkownik może od razu rozpocząć wyszukiwanie.

Wiele informacji znacznie rozszerzono i zaktualizowano, ulepszono system linków. Pozytywną ocenę nowych rozwiązań ze strony użytkowników może potwierdzać wzrost o 15–20% liczby wejść na strony tego Centrum CIS w stosunku do ubiegłego roku.

Nowa witryna Międzynarodowego Centrum CIS jest dostępna w trzech językach: angielskim, francuskim i hiszpańskim (podobnie jak cały portal ILO). Zwiększa to znacznie jej dostępność dla różnojęzycznej społeczności użytkowników informacji.

Strony omawianej witryny obejmują następujące grupy zagadnień:

- Informacje ogólne o Międzynarodowym Centrum CIS
- Dane o programie i budżecie oraz raporty z działalności w układzie chronologicznym
- Produkty Centrum CIS
- Partnerzy
- Źródła informacji ILO związane z bezpieczeństwem pracy
- Linki do innych instytucji
- Nowości
- Informacje kontaktowe.

Każda strona witryny Międzynarodowego Centrum CIS zawiera linki do wybranych stron portalu ILO.

Wśród produktów Międzynarodowego Centrum CIS zapewniono dostęp do: bazy danych CISDOC, tezauryś CIS, Encyklopedii ILO, przepisów prawnych dot. bezpieczeństwa pracy (LEGOSH), glosariusza pojęć z dziedziny bhp w 6 językach, międzyna-

Rys. 1. Strona główna nowej wersji witryny Międzynarodowego Centrum CIS

Fig. 1. The home page of the new version of the International CIS Centre website

rodowych kart charakterystyk substancji niebezpiecznych, międzynarodowych kart zagrożeń w poszczególnych zawodach (w których opracowaniu brał także udział CIOP-PIB), materiałów szkoleniowych dot. bezpieczeństwa chemicznego.

W dziale „partnerzy” zapewniono dostęp do instytucji pełniących rolę centrów CIS na całym świecie oraz do opracowanego dla nich wspólnego portalu „ciscentres” (www.ciscentres.org). Są tu też linki do międzynarodowych instytucji współpracujących z Międzynarodowym Centrum CIS oraz do firmy Croner i do CCOHS w Kanadzie, które udostępniają odpłatnie bazę danych CISDOC/CISILO [1]. W osobnym dziale zebrano linki do źródeł informacji ILO, m.in. konwencji i rekomendacji, statystyk, baz danych (LABORDOC, ILOLEX, NATLEX, LABORSTA) dotyczących szeroko rozumianych problemów pracy i zatrudnienia oraz do działów ILO związanych z bezpieczeństwem pracy [5].

Osobno uwzględniono także linki do innych instytucji oraz nowości, a w nich także informacje o konferencjach i kursach.

Szczegółowe informacje o zawartych w tej witrynie danych można uzyskać pod adresem www.ilo.org/cis.

Rysunek 1. przedstawia główną stronę internetową nowej wersji witryny Międzynarodowego Centrum CIS.

Ważnymi produktami, które zostały w tej witrynie udostępnione w 2004 r. po raz pierwszy w formie bezpłatnej, są: baza danych CISDOC oraz Encyklopedia ILO.

Baza CISDOC

Na stronach internetowych Międzynarodowego Centrum CIS udostępniono w formie bezpłatnej bibliograficzną bazę danych CISDOC:

Baza ta (www.ilo.org/public/english/protection/safework/cis/products/cisdoc) jest w formie elektronicznej opracowywana przez Międzynarodowe Centrum CIS od 1973 r. (jako jedno z pierwszych w czasach skomputeryzowanych źródeł informacji). Baza CISDOC jako pierwsza baza ILO opublikowana na dysku CD ukazała się w 1986 r.

Obecnie baza CISDOC jest dostępna w następujących formach:

- bezpłatnie przez strony internetowe Międzynarodowego Centrum CIS
- odpłatnie pod nazwą CISDOC wśród kilku innych baz w ramach bazy danych OSH-ROM, produktu firmy SilverPlatter, udostępnianego przez firmę Croner
- odpłatnie pod nazwą CISILO w dwóch różnych formatach, udostępniana przez Canadian Centre for Occupational Health and Safety – CCOHS: w ramach CCINFOWEB oraz na serwerach ILOCIS [6]
- odpłatnie na dyskach CD udostępnianych przez obu wymienionych wydawców.

Baza ta jest opracowywana przy współpracy wielu instytucji, m.in. innych centrów CIS (np. polskiego), które przekazują do Międzynarodowego Centrum CIS w Genewie opracowane już analizy dokumentacyjne wraz z dokumentami lub przesyłają same publikacje do ew. opracowania przez Międzynarodowe Centrum CIS, które opracowuje analizy dokumentacyjne wybranych pozycji i zamieszcza je w omawianej bazie.

Baza danych CISDOC jest dwujęzyczną (angielski i francuski) bazą bibliograficzną, bardzo selektywną, ale wysoko cenioną

przez użytkowników. Obejmuje obecnie ponad 65 000 opisów dokumentów, które dotyczą wielu problemów związanych z bezpieczeństwem pracy, higieną i medycyną pracy, ergonomią, różnymi rodzajami zagrożeń w procesie pracy i metodami ich eliminowania lub ograniczania, zarządzaniem bezpieczeństwem pracy. Baza obejmuje różne typy dokumentów: przepisy prawne, karty bezpieczeństwa chemicznego, materiały szkoleniowe, artykuły z fachowych i naukowych czasopism, wydawnictwa zwarte i ciągłe, normy itp.

Każdy rekord zawiera szczegółowy opis bibliograficzny, opis treści dokumentu w formie abstraktu oraz charakterystykę tej treści za pomocą deskryptorów z tezausa CIS. Zawiera także symbole kilku wewnętrznych klasyfikacji. Każdego roku do bazy dodawanych jest około 2 000 pozycji.

Na rysunku 2. przedstawiono stronę internetową bazy CISDOC ze sformułowanym pytaniem o literaturę na temat stresu w pracy pielęgniarek. Rysunek 3. ukazuje fragment spośród 90 pozycji, które ukazały się jako odpowiedź na to pytanie.

Tezaurus CIS

W powiązaniu z bazą CISDOC w ramach witryny Międzynarodowego Centrum CIS udostępniony jest także nieodpłatnie tezaurus CIS. Stanowi on zbiór najważniejszych haseł tematycznych (deskryptorów, askryptorów, synonimów, terminów kojarzeniowych) z zakresu bezpieczeństwa pracy i dziedzin pokrewnych. Udostępnienie tezausa CIS wraz z bazą danych CISDOC umożliwia użytkownikowi szybkie i trafne wyszukiwanie na ekranie komputera opisów potrzebnych mu dokumentów z danego tematu (rys. 4.). Tezaurus CIS jest opracowany

w trzech językach: angielskim, francuskim i hiszpańskim. Ułatwia on także dokumentalistom indeksowanie tematyczne dokumentów wybieranych do zamieszczenia w bazie CISDOC. Prace nad tezaurem trwają na bieżąco i zbiór haseł jest rozszerzany. Uwzględniane są nowe dziedziny wiedzy, a nieaktualne hasła są usuwane.

Tezaurus ten, opracowany przez Międzynarodowe Centrum CIS, jest także udostępniany w formie osobnego dokumentu elektronicznego na dysku CD. Ponieważ stanowi on zbiór haseł z dziedziny bezpieczeństwa i zdrowia w pracy w trzech językach, może on służyć także do innych celów, np. do klasyfikowania tematycznego dokumentów, do zapoznania się ze słownictwem z tej dziedziny. Może on także być wykorzystywany w innych systemach informacyjnych. Na przykład Polskie Krajowe Centrum CIS, opracowując polski tezaurus CIOP-PIB, wykorzystuje zbiór słownictwa z tezausa CIS. Tezaurus CIS jest także przydatny w pracach nad opracowywaniem w 2005 r. nowej wersji tezausa wykorzystywanego w bibliotece CIOP-PIB w ramach komputerowego systemu informacji ALEPH. Podobnie postępują inne krajowe centra CIS (np. w Finlandii), wykorzystując w swoich pracach tezaurus CIS.

Aktywny udział w pracach nad opracowywaniem bazy CISDOC bierze także Polskie Krajowe Centrum CIS (CIOP-PIB). Centrum to opracowuje analizy dokumentacyjne wybranych polskich wydawnictw i przekazuje je wraz z oryginałami dokumentów do Międzynarodowego Centrum CIS w Genewie. Wybrane pozycje zamieszczane są w bazie danych, a dokumenty są tam przechowywane i wykorzystywane w działalności informacyjnej.

Rys. 2. Strona internetowa bazy danych CISDOC z zapytaniem o stres w pracy pielęgniarek
Fig. 2. The Internet page of the CISDOC database with a question about nurses' occupational stress

Rys. 3. Przykład wykazu wyszukanych wydawnictw w bazie CISDOC na temat stresu w pracy pielęgniarek

Fig. 3. An example of a list of documents in the CISDOC database about nurses' occupational stress

Rys. 4. Strona internetowa z hasłami z tezauryusa CIS
Fig. 4. The Internet page with the CIS thesaurus

Rys. 5. Strona internetowej wersji Encyklopedii ILO
Fig. 5. The Internet page of the ILO Encyclopaedia

Zbiór wydawnictw

Międzynarodowe Centrum CIS gromadzi oryginały wszystkich wydawnictw, które otrzymuje od instytucji współpracujących wraz z analizami dokumentacyjnymi lub bez nich. Od lat gromadzone przez to Centrum publikacje stanowią niezwykle cenny zbiór literatury z omawianej problematyki.

Wybrane przez Międzynarodowe Centrum CIS analizy są zamieszczane w bibliograficznej bazie danych CISDOC, a pełne teksty odpowiadających im dokumentów (do 150 stron) są zamieszczane przez Międzynarodowe Centrum CIS w bazie CISDOC-TEXT, która stanowi cenne uzupełnienie bazy danych CISDOC.

Polskie Krajowe Centrum CIS od roku 1998 posiada bazę CISDOC-TEXT i prenumeruje ją na bieżąco, a teksty dokumentów wprowadzonych do bazy CISDOC w latach wcześniejszych można sprowadzić z Międzynarodowego Centrum CIS, w formie papierowej lub w postaci mikrofilmu. Do roku 1998 Centrum to opracowywało mikrofilm tekstów tych dokumentów, których opisy były wprowadzane do bazy CISDOC. Zgromadziło ono duży zbiór tych mikrofilmów, a niektóre centra CIS, np. włoskie, prenumerowały komplety tych mikrofilmów przez wiele lat.

Wykazy publikacji

Z bazą CISDOC związane są także inne produkty udostępniane w ramach witryny CIS.

Ponieważ Międzynarodowe Centrum CIS otrzymuje materiały z całego świata, a w bazie CISDOC może zamieścić jedynie pozycje wybrane, od 2003 r. zaczęło zamieszczać na stronach internetowych tego Centrum dwa nowe wykazy, aktualizowane kwartalnie.

Jeden wykaz obejmuje krótkie opisy wszystkich wydawnictw zwartych, które Centrum otrzymało w danym okresie, drugi zaś stanowi wykaz otrzymanych numerów czasopism wraz z adresami internetowymi. Dzięki tym wykazom Międzynarodowe Centrum CIS informuje nie tylko o pozycjach, które wybrało do zamieszczenia w bazie danych CISDOC, lecz także o światowym piśmiennictwie z dziedziny bezpieczeństwa pracy i tematów pokrewnych z różnych krajów.

Encyklopedia ILO

Drugim ważnym źródłem informacji, które niedawno udostępniono bezpłatnie na stronach internetowych Międzynarodowego Centrum CIS, jest wydawnictwo Międzynarodowej Organizacji Pracy „The ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety”: <http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/cis/products/encyclo/index.htm>. Pierwsze jej wydanie ukazało się w 1930 r.

Międzynarodowe Centrum CIS organizowało prace nad tą encyklopedią i pełniło obowiązki sekretariatu od 1992 r. W 1998 r. opublikowano czwarte wydanie Encyklopedii ILO w formie drukowanej i na dysku CD w języku angielskim, a niedawno ukończono prace nad wydaniem w języku francuskim, które ILO opublikowało w 2004 r. Planowana jest aktualizacja tego wydawnictwa i prawdopodobnie prace będzie koordynowało nadal Międzynarodowe Centrum CIS.

Wydawnictwo to jest wysoko cenione na świecie i zostało przetłumaczone na wiele języków (m.in. rosyjski, chiński, hiszpański, trwają prace nad tłumaczeniem na japoński).

Encyklopedia ta dotychczas była udostępniana odpłatnie w formie drukowanej, na dyskach CD oraz w ramach portalu Canadian Centre for Occupational Health and Safety CCOHS, który blisko współpracuje z Międzynarodowym Centrum CIS i razem z Encyklopedią ILO (w języku francuskim i angielskim) udostępnia nadal odpłatnie bazę CISDOC [7].

Wydawnictwo to jest uważane za bardzo cenne źródło informacji o problemach bezpieczeństwa i zdrowia w pracy. Ujmuje ono kompleksowo takie zagadnienia, jak: budowa człowieka, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo i higiena pracy, środki ochrony indywidualnej, wypadki i zagrożenia w miejscu pracy, zarządzanie bezpieczeństwem, niebezpieczne substancje chemiczne itp.

W przygotowaniu czwartego wydania wzięło udział ponad tysiąc ekspertów z ponad 50 krajów – przedstawicielei pracodawców, pracowników i organizacji rządowych, zgodnie z zasadą trójstronności Międzynarodowej Organizacji Pracy. Obejmuje ono ponad 100 rozdziałów zawierających ponad 1000 osobnych artykułów. Encyklopedia ILO jest bogato ilustrowana, zaopatrzona w indeksy – tematyczny i autorski oraz wykaz ponad 2 tysięcy omówionych substancji chemicznych. Zawiera on także bogatą literaturę załącznikową.

Udostępniona bezpłatnie przez witrynę CIS wersja Encyklopedii ILO jest odpowiednikiem jej czwartego wydania w języku angielskim, ale zaopatrzonego w internetowe narzędzia wyszukiwawcze, ułatwiające szybkie dotarcie do potrzebnych informacji.

Rysunek 5. przedstawia przykładową stronę z Encyklopedii ILO w wersji internetowej.

Podsumowanie

Nowa wersja witryny internetowej Międzynarodowego Centrum CIS w Genewie jest pozytywnie oceniana przez użytkowników w różnych krajach i stanowi cenne źródło informacji dla specjalistów z dziedziny bezpieczeństwa i zdrowia w pracy. Bezpłatne internetowe udostępnienie przez Międzynarodowe Centrum CIS omówionych źródeł informacji znacznie zwiększyło zakres ich wykorzystania, umożliwiło dostęp do nich szerszemu gronu użytkowników z całego świata.

Informacja aktualna, dobrze opracowana, łatwo i szybko dostępna, a przede wszystkim odpowiadająca potrzebom szukającego jej specjalisty–naukowca czy praktyka, jest bardzo ważnym elementem upowszechniania problematyki bezpieczeństwa i zdrowia w pracy. Stanowi ona często podstawę nowych opracowań i wynalazków z każdej dziedziny, a jej powszechna dostępność jest podstawowym warunkiem rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Obecnie przygotowaniem i udostępnianiem informacji z zakresu ochrony człowieka w procesie pracy zajmuje się bardzo wiele instytucji i organizacji krajowych oraz międzynarodowych.

PIŚMIENICTWO

[1] Szczepanowska B. *Międzynarodowe źródła informacji o bezpieczeństwie pracy – witryna internetowa Międzynarodowego Centrum CIS*. „Bezpieczeństwo Pracy”, 7-8(384-385)2003

[2] Portal Międzynarodowej Organizacji Pracy. <http://www.ilo.org>

[3] Strona internetowa Programu SafeWork. <http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/index.htm>

[4] Clevenstine E. *The CIS Centres Network*. "African Newsletter on Occupational Health and Safety", 2, 2002

[5] Szczepanowska B. *Międzynarodowe źródła informacji o bezpieczeństwie pracy – Biblioteka Międzynarodowej Organizacji Pracy*. „Bezpieczeństwo Pracy”, 3(380)2003

[6] Szczepanowska B. *Międzynarodowe źródła informacji o bezpieczeństwie pracy. Portal internetowy i usługi informacyjne Canadian Centre for Occupational Health and Safety (CCOHS)*. „Bezpieczeństwo Pracy”, 7-8(396-397)2004

[7] *Encyclopaedia of Occupational Health and Safety*. 4th edition. Stelman J.M. (ed.) International Labour Office, Geneva 1998

Publikacja opracowana na podstawie wyników zadania realizowanego w ramach II etapu programu wieloletniego pn. „Dostosowanie warunków pracy w Polsce do standardów Unii Europejskiej” dofinansowanego w latach 2005 - 2007 w zakresie zadań służb państwowych przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Główny koordynator: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Odpowiadamy na pytania Czytelników

W sierpniu br. pracownik uległ wypadkowi przy pracy. Po zgłoszeniu wypadku zakład pracy przeprowadził postępowanie wyjaśniające i został sporządzony protokół wypadku przy pracy. W jakim terminie od daty wypadku pracodawca powinien przesłać dokumenty, w celu wypłacenia jednorazowego odszkodowania? Jakie są obowiązujące stawki jednorazowego odszkodowania?

W celu wszczęcia postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania niezbędne jest zgłoszenie przez pracownika (ubezpieczonego) do płatnika składek, odpowiedniego wniosku. Zgłoszenie faktu wypadku i sporządzenie dokumentacji wypadkowej nie jest równoważne z wnioskiem o wypłatę jednorazowego odszkodowania czy renty.

Wniosek o jednorazowe odszkodowanie, złożony do płatnika składek, winien zawierać oprócz sprecyzowania wniosku – dane identyfikacyjne:

– **płatnika składek**: numer NIP i REGON, a gdy płatnikowi nie nadano obu tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu

– **ubezpieczonego**: numery PESEL i NIP, a w przypadku gdy ubezpieczony nie posiada tych numerów lub jednego z nich – serię i numer dowodu osobistego albo paszportu.

Płatnik składek, po otrzymaniu wniosku, kompletuje dokumentację niezbędną do ustalenia uszczerbku na zdrowiu ubezpieczonego, spowodowanego wypadkiem, a w szczególności:

– protokół powypadkowy
– zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza, pod którego opieką znajduje się ubezpieczony.

Płatnik składek, **po zakończeniu przez ubezpieczonego leczenia i rehabilitacji**, przekazuje wniosek wraz ze skompletowaną dokumentacją do organu rentowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubezpieczonej – pracownika. Płatnikiem jednorazowego odszkodowania jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który przed skierowaniem do lekarza orzecznika ocenia dokumenty pod kątem zasadności zakwalifikowania danego zdarzenia jako wypadku przy pracy i zgłoszenia do ubezpieczenia wypadkowego, a także bada inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń przysługujących z ustawy wypadkowej (np. stan trzeźwości).

W organie rentowym, lekarz orzecznik, na podstawie przeprowadzonego badania orzeka o procentowym uszczerbku na zdrowiu, co jest podstawą ewentualnego przyznania jednorazowego odszkodowania.

Zatem termin przekazania dokumentów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest uzależniony od złożenia przez ubezpieczonego wniosku, a także od zakończenia leczenia i rehabilitacji. Przepisy ustawy tzw. wypadkowej nie przewidują, jak to było do 31 grudnia 2002 r., wstępnego orzekania o uszczerbku na zdrowiu. Od 1 stycznia 2003 r. lekarz orzecznik orzeka o uszczerbku na zdrowiu po zakończeniu leczenia.

W okresie od 1 kwietnia 2005 r. do 31 marca 2006 r. kwoty jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wynoszą:

– 412 zł za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu

– 8013 zł z tytułu orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji ubezpieczonego.

Podstawą prawną w tej sprawie są: ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (DzU nr 199 poz.1673 ze zm.); rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (DzU nr 234 poz.1974).

WIESŁAWA LEMPSKA
Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Opisuję do sanepidu stanowisko pracy analityka. Pracownik zwrócił uwagę, że oprócz podstawowych czynników z jakimi spotyka się w tej pracy, pracuje przy mikroskopie. Czy praca przy mikroskopie powoduje narażenie na jakiś czynnik w środowisku pracy?

Praca przy mikroskopie charakteryzuje się dużą trudnością pracy wzrokowej, co wynika przede wszystkim z bardzo małej wielkości szczegółu pracy wzrokowej. Dlatego też takie stanowiska pracy powinny być odpowiednio oświetlone i zgodnie z PN-EN 12464-1: 2004. *Światło i oświetlenie. Oświetlenie miejsc pracy. Część 1: Miejsca pracy we wnętrzach* poziom eksploatacyjnego natężenia oświetlenia w całym pomieszczeniu nie powinien być mniejszy niż 500 lx (tablica 5.7 p. 7.13.1). W przypadku konieczności dobrego rozróżniania barw powinny być zainstalowane źródła światła o bardzo dobrym oddawaniu barw (wskaźnik oddawania barw – Ra powyżej 90) oraz o dziennej barwie światła (temperatura barwowa – T_{cp} 6000 K).

Poza obciążeniem narządu wzroku i w związku z tym koniecznością zapewnienia odpowiedniego oświetlenia, praca przy mikroskopie nie powinna stanowić o innych dodatkowych narażeniach na czynniki szkodliwe czy uciążliwe w środowisku pracy. Prawidłowe korzystanie z mikroskopu powinno być opisane w instrukcji stanowiskowej, w której należy uwzględnić zasady bezpiecznego wykonywania pracy oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia i zdrowia pracowników wynikające zarówno ze stosowanego sprzętu, rodzaju obserwowanych preparatów oraz innych czynników środowiska pracy, jak np. hałas, czynniki biologiczne czy chemiczne.

AGNIESZKA WOLSKA
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy